

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Сумська філія
Кафедра гуманітарних дисциплін**

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

**із навчальної дисципліни «Домедична підготовка»
обов'язкових компонент**

освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність (поліцейські)

за темою №8 - Домедична допомога при шоккових станах

Суми 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії
ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 №2

Розробник:

Наталія ТЕРЕЩУК, викладач кафедри гуманітарних дисциплін Сумської
філії Харківського національного університету внутрішніх справ

Рецензенти:

1. Доцент кафедри педіатрії Сумського державного університету, кандидат медичних наук **Олена РЕДЬКО**
2. Професор кафедри криміналістики, судової експертології та домедичної підготовки Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор **Руслан СТЕПАНЮК**

План лекції

1. Види шоку.
2. Домедична допомога при шоківих станах.
3. Розлади свідомості.

Рекомендована література:

Основна

1. Наказ МОЗ України «Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на гострий мозковий інсульт» від 09.03.2022 №441 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#n218>
2. Наказ МОЗ України «Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на гострий інфаркт міокарда» від 09.03.2022 №441 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#n243>
3. Наказ МОЗ України «Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при гіпоглікемії» від 09.03.2022 №441 Наказ МОЗ України «Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при гіпоглікемії» від 09.03.2022 №441 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#Text>
4. Анатомія та фізіологія людини: підручник (ВНЗ I - III р. а.) / П.І. Сидоренко. 5-е вид., випр. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2015. 248 с. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#Text>
5. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи : нормативні показники, трактування змін/ за ред. Проф. Ю.М.Мостового. 25 -те вид., змін. Та доповн. Київ: Центр ДЗК, 2018. 792 с. URL:<https://library.gov.ua/suchasni-klasyfikatsiyi-ta-standarty-likuvannya-zahvoryuvan-vnutrishnih-organiv-nevidkladni-stany-v-terapiyi/>
6. Халмурадов Б. Д., Волянський П. Б. Медицина надзвичайних ситуацій: підручник. Центр навчальної літератури, 2016. 208 с. URL:<https://emergency.med.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/Навчальний-посібник-Медицина-надзвичайних-ситуацій.-Екстрена-медична-допомога..pdf>
7. Домедична підготовка : навч. посіб. / кол. авт.: В. В. Кікінчук, С. О. Книженко, Т. І. Савчук та ін.; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків: ХНУВС, 2021. – 176 с. URL:<https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c38d29e9-c936-4c00-9795-07e31c3db954/content>

Текст лекції

1. Види шоку.

Шок – це гострий небезпечний для життя стан, який характеризується недостатньою доставкою та витратою кисню тканинами організму. Він виникає при важких травмах із критичною кровотечею, опіками або комбінацією інших ушкоджень. Внаслідок різних травм виникає зменшення об'єму крові, що циркулює в організмі, і знижується потрапляння кисню до життєво важливих органів.

Ознаками шоку є: бліда, холодна та волога шкіра, слабкість, сухість у роті, спрага, слабкий прискорений пульс, часте дихання, сплутаність свідомості, непритомність.

Класифікація шоку:

1. Гіповолемічний шок – стан, який спричинює значне зменшення об'єму циркулюючої крові.

Форми гіповолемічного шоку:

- геморагічний - виникає внаслідок внутрішньої або зовнішньої кровотечі;

- травматичний - виникає при важких тілесних ушкодженнях, таких як переломи кісток, вогнепальні поранення, травми живота з пошкодженням внутрішніх органів тощо;

- опіковий – при опіках великої площі;

2. Розподільний шок – вид шоку, при якому в потоці крові відбуваються порушення внаслідок дії шкідливих хімічних речовин та інфекцій.

Форми розподільного шоку:

- анафілактичний – тяжкий загрозливий стан організму, який проявляється загальною алергічною реакцією;

- септичний шок - невідкладний стан, найтяжчий прояв сепсису (зараження крові), якій виникає при інфекційних, хірургічних, урологічних, акушерсько-гінекологічних хворобах;

- нейрогенний – це вид шоку, при якому сповільнюється частота серцевих скорочень та знижується артеріальний тиск. Виникає внаслідок травм спинного мозку та черепно-мозкової травми.

3. Кардіогенний шок - це стан, який розвивається при раптовому порушенні насосної функції серця і характеризується недостатнім кровопостачанням життєво важливих органів.

4. Обструктивний шок – стан організму, який виникає внаслідок перешкоди для кровотоку (пухлини, емболія, тромбоз, пневмоторакс, тампонада серця).

Виокремлюють дві фази шокowego стану: збудження та гальмування.

- фаза збудження - у постраждалого зберігається притомність за умов моторного й мовного збудження, спостерігається почервоніння шкіри обличчя та слизових оболонок, прискорене дихання. Ця фаза триває декілька хвилин і швидко переходить у наступну фазу.

- фаза гальмування – постраждалий може бути в свідомості, але цілковито байдужий до того, що відбувається навколо. Шкіра стає блідою та холодною, вкрита плямами й липким потом, обличчя може мати сіруватий або синюватий відтінок. Пульс стає слабким, прискореним, дихання – частим і поверхневим, зіниці – розширеними. Крім цього, знижуються температура тіла, може спостерігатися блювання, настає непритомність.

Детально зупинимось на понятті анафілактичного шоку.

Анафілактичний шок, анафілаксія – це загрозливий стан для життя людини, що виникає внаслідок системної реакції на подразник (алерген).

Причини анафілаксії:

1. Медичні препарати: антибіотики, анальгетики, вакцини, барбітурати;
2. Харчові продукти: цитрусові, риба, арахіс, молоко тощо;
3. Отрути комах;
4. Парентеральне введення білків - кров, компоненти крові та препарати крові, гормони;
5. інгаляційні алергени: пил, шерсть.

Перші симптоми анафілаксії найчастіше з'являються протягом кількох секунд до кількох хвилин після контакту з провокуючим фактором (може і пізніше - навіть через кілька годин):

- шкірні покриви червоніють, з'являється висипання, набрякають;
- захриплість, стридор, кашель, свисти, задишка, нежить;
- нудота, блювання, біль живота, діарея

2. Домедична допомога при шоківних станах.

Перш за все, необхідно усунути причину виникнення шоку: при гіповолемічному шоці – зупинити кровотечу, при травматичному – іммобілізувати перелом. Затим надати постраждалому протишокового положення.

- покласти особу горизонтально;
- покласти під ноги постраждалого ящик, валик з одягу або предмет таким чином, щоб ступні ніг знаходились на рівні його підборіддя;
- підкласти під голову постраждалого одяг або подушку;
- накрити постраждалого термоковдрою;

До приїзду швидкої допомоги здійснювати постійний нагляд за постражданим.

3. Розлади свідомості.

Ясна свідомість – це повне збереження свідомості, коли людина адекватно сприймає себе та навколишнє середовище. До розладів свідомості належать:

- оглушення – це часткове пригнічення свідомості, при якому у людини знижується здатність до активної уваги. Постраждалий говорить, але відповіді постраждалого уповільнені та односкладові. Почувши запитання, він відкриває очі, команди виконує правильно, але дещо сповільнено. Спостерігається підвищена втома, млявість та сонливість. Постраждалий недостатньо орієнтується в часі та просторі.

- сопор – це стан, при якому постраждалий байдужий, очі закриті, не говорить, команди не виконує. Особа не рухається або виконує автоматизовані рефлексорні рухи. У разі больових подразнень у постраждалого з'являються захисні рухи рук.

- легка кома - свідомість і самостійні рухи відсутні; на запитання не відповідає; реакція зіниць на світло збережені, але можуть бути знижені; функції дихання і кровообігу не порушені.

- помірна кома - відсутність реакції на будь-які зовнішні подразники. У відповідь на дуже сильні больові подразнення в постраждалого з'являються рухи в кінцівках, тонічні судоми. Зіничні рефлекси можуть зберігатися, проте ковтання різко утруднене.

- глибока кома – це відсутність у постраждалого будь-яких реакцій на будь-які подразники.

Питання для самоконтролю

1. Поняття шоку.
2. Види шоку.
3. Допомога при шоккових станах.